

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความคิดให้คิดอย่างมีเหตุผล สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง (จินตนา ยูนิพันธ์, 2530) การศึกษาพยาบาลเป็นการศึกษาที่อยู่ในระดับอุดมศึกษา ที่มุ่งเน้นการผลิตพยาบาลที่มีความรู้มีความสามารถในวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่ไม่หาความรู้และมีการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข, 2537) และเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาลในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้รับบริการได้ รวมทั้งสามารถเป็นผู้นำ ผู้ร่วมงานและผู้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (teacher center) มายึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (children center) และประเมินผลตามจริง ซึ่งการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นการจัดการเรียนการสอนวิธีหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนในการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

หลักการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคำนึงถึง 1) ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Learners' Needs & Interests) เป็นสำคัญ 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้ให้มากที่สุด 3) เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructionism) กล่าวคือให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง (Experiential Learning) สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และสืบค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Inquiry) 4) เป็นการพึ่งพาตนเอง (Autonomy) เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนได้ (Metacognition) กล่าวคือรู้วิธีการคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้เหมาะสม ไม่เน้นที่การจดจำเพียงเนื้อหา 5) เน้น

การประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ซึ่งเดิมผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผล การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองมากขึ้น รู้จุดเด่นจุดด้อย และพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและใช้แฟ้มสะสมผลงานช่วย 6) เน้นความร่วมมือ(Cooperation) ซึ่งเป็น ทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิต (สมศักดิ์ ภาวิภาดาบรรณ, 2544) วิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ทำให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้นในการเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาและแนวทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน

การจัดการเรียนแบบเดิมซึ่งยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางการเรียนนั้น ผู้สอนซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องที่รับผิดชอบสอน มีหน้าที่โดยตรงในการวางแผนการเรียนและเลือกเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่คาดว่าผู้เรียนน่าจะต้องรู้ และเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลให้แก่ผู้เรียนโดยตรง วิธีการสอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยาย การสาธิต อาจมีสื่อการสอนประกอบบ้าง ซึ่งการสอนลักษณะนี้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย ในวิชาการพยาบาลจิตเวช 1 ที่ผ่านมาผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการวางแผนและออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เลือกเนื้อหาที่ผู้สอนพิจารณาว่าผู้เรียนควรรู้ ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก ในบางเนื้อหาผู้สอนได้มีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน มีการสอบถามผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนบ้าง จากการประเมินผลวิธีการเรียนที่ผ่านมาพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาในระดับหนึ่ง แต่มีความจำในระยะสั้น ไม่มีการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากที่อาจารย์สอน จะอ่านเนื้อหาเมื่อใกล้สอบ และเมื่อสิ้นสุดการสอบจะจำเนื้อหาได้น้อยมาก เมื่อนักศึกษาขึ้นมายุ่งชั้นปีที่ 4 นักศึกษาจำเนื้อหาที่เรียนในปี 3 ได้น้อยมาก อาจารย์ผู้สอนชั้นปีที่ 4 ต้องทำการทบทวนและให้ความรู้ใหม่ทำให้นักศึกษาต่อการสอนเนื้อหาสำหรับชั้นปีที่ 4 ดังนั้นคณาจารย์ของภาควิชาการพยาบาลจิตเวชเห็นร่วมกันว่าควรหาวิธีการเรียนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่หาความรู้ มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ยึดความต้องการและประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก วิธีการจัดการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นวิธีที่คณาจารย์ในภาควิชาการพยาบาลจิตเวชเลือกใช้ เนื่องจากมีความเชื่อว่าผู้เรียนที่ได้รับโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งทรัพยากรต่างๆ และเรียนแบบช่วยตนเองเป็นกลุ่มย่อย ได้ฝึกการแก้ปัญหา มีความใกล้ชิดกับผู้สอน และซักถามผู้สอนโดยตรงจะพัฒนาผู้เรียนผู้เรียนให้เกิดความคิดพัฒนาทัศนคติในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ละเอียด แจ่มจันทร์ และกนิพันธุ์ ปานณรงค์, 2540) ส่งผลให้สามารถนำตนเองสู่ความสำเร็จ และเชื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ การตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ การค้นหาแหล่งเอกสารสำหรับการเรียนรู้ การเลือกแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ผู้เรียนจะมีอิสระในการชี้นำตนเองและทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เป็นตัวของตนเอง มีความปรารถนาในความสำเร็จและเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (Knowles, 1975) ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ที่ผู้เรียนต้องมีความพร้อมทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความสามารถทางสติปัญญา และการปรับตัวทางสังคมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของกลุเลียเอลมิโน (Guglielmino, 1977) กล่าวว่าบุคคลที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นต้องมีความพร้อมของการเรียนรู้ 8 ประการ คือ (1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ได้แก่ การให้ความสนใจในการเรียน ชอบศึกษาค้นคว้า พยายามทำความเข้าใจในเรื่องที่ยาก (2) อึดทนในทัศนคติในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความสามารถที่จะเรียนเมื่อต้องการเรียน เมื่อตัดสินใจเรียนแล้วสามารถแบ่งเวลาให้กับการเรียนได้แม้จะมีงานอื่นก็ตาม สามารถเรียนรู้หัวข้อใหม่มีความสุขกับการแก้ปัญหาที่ยากๆ (3) การริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ ได้แก่ การไม่ทอดทิ้งแม้ไม่เข้าใจสิ่งที่ทำอยู่ (4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ได้แก่ ยอมรับตนเอง คิดเสมอว่าตนเองเป็นใคร กำลังทำอะไร (5) ความรักในการเรียน ได้แก่ ชื่นชมต่อบุคคลที่ศึกษาค้นคว้า มีความต้องการที่จะเรียนและปรารถนาให้มีเวลามากกว่านี้ มีความสนุกสนานที่ได้ค้นคว้า (6) ความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ มีความคิดที่จะทำสิ่งใหม่ สามารถหาแนวทางในการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้หลายทาง (7) การมองอนาคตในแง่ดี ได้แก่ ความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิต (8) ความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานด้านการศึกษาและทักษะในการแก้ปัญหา ได้แก่ มีทักษะในการอ่าน การเขียน การฟังและการจำ มีความสนุกในการแก้ปัญหา

การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ดังการศึกษาของโกลด์แมน (Goldman, 1978) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางวิชาการของผู้เรียน (academic skill) ในวิธีการสอนแบบสัญญา (contract teaching) พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยสัญญาการเรียน (Learning contract) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีการปรับตัวทัศนคติต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ ส่วนการศึกษาของลักซ์ (LUX, 1979) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของครูฝึกสอนที่สอนแบบสัญญา พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้สัญญาการเรียนเป็นกลุ่มจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้สัญญาการเรียนเป็นรายบุคคล นอกจากนั้นการเรียนรู้ด้วยตนเองในผู้ที่มีความพร้อมยังทำให้เกิดผลทางบวกในการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานด้วย ดังการศึกษาของ เรโนลด์ (

Reynold,อ้างใน ศรีสุภาภรณ์ บัณฑิตประสิทธิ์,2540) ที่ศึกษาพบว่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการศึกษาของนักศึกษา และการศึกษาของโครเนอร์ (Koerner, อ้างใน อัจฉรา เดชขุน, 2535) พบว่าผู้ที่ได้คะแนนดีหรือแต้มเฉลี่ยสูงจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเพอร์คีย์ (Perkey, อ้างใน ศรีสุภาภรณ์ บัณฑิตประสิทธิ์,2540)พบว่าผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความรู้สึกทางบวกกับความพร้อมของตนเองและรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ดังนั้นความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการปลูกฝังให้เกิดในตัวนักศึกษา เพราะหากนักศึกษามีความพร้อมก็จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความสุขในการเรียนและเกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นเป้าหมายทางการศึกษา (Thompson,1993)

ผู้วิจัยซึ่งสอนในกระบวนวิชาการพยาบาลจิตเวช 1 ซึ่งที่ผ่านมาจัดการเรียนการสอนแบบยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนเป็นผู้รับข้อมูลความรู้จากผู้สอน การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนมีน้อยมาก บ่อยครั้งที่ผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่ค่อยสนใจในการเรียนและหลับในห้องเรียน ได้มีความคิดเห็นร่วมกันว่าควรหาวิธีการเรียนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่หาความรู้ มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ยึดความต้องการและประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก จึงได้เลือกวิธีการจัดการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากมีความเชื่อว่าผู้เรียนที่ได้รับโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งทรัพยากรต่างๆ และเรียนแบบช่วยตนเองเป็นกลุ่มย่อย ได้ฝึกการแก้ปัญหา มีความใกล้ชิดกับผู้สอน และซักถามผู้สอนโดยตรงจะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคิดและทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ละเอียด แจ่มจันทร์ และกนิพันธุ์ ปานณรงค์ ,2540) ส่งผลให้สามารถนำตนเองสู่ความสำเร็จ และเชื้อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่าในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของโนลส์ (Knowles,1975) มีการแบ่งเป็นขั้นตอนชัดเจน จึงนำแนวคิดดังกล่าว มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพร้อมและความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพร้อมและความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลุ่มที่เรียนตามปกติ
3. เปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล ที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน
4. ศึกษาระดับความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนโดยวิธีส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติ
2. นักศึกษาพยาบาลที่เรียนโดยวิธีส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีคะแนนเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักศึกษาพยาบาลที่เรียนโดยวิธีส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง

นิยามศัพท์

การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์กรอบแนวคิดของโนลล์ (Knowles, 1975) ประกอบด้วยกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมกับอาจารย์ ในการวินิจฉัยความต้องการการเรียนรู้ กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การออกแบบและวางแผนการเรียนรู้ การแสวงหาแหล่งความรู้ และการประเมินผล

กระบวนวิชาพยาบาลจิตเวช 1 หมายถึง กระบวนวิชาทางการพยาบาลที่ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2546 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยมีเนื้อหาที่ศึกษาเกี่ยวกับการพยาบาลจิตเวช บทบาทเฉพาะและหน้าที่ของพยาบาลจิตเวช ทฤษฎีพื้นฐานทางการพยาบาลจิตเวช สุขภาพจิต และโรคทางจิตเวช การรักษาทางจิตเวช และกระบวนกรพยาบาลจิตเวช

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากข้อสอบระหว่างภาคการศึกษาและปลายภาคการศึกษาที่คณาจารย์ในภาควิชาการพยาบาลจิตเวชที่รับผิดชอบสอนในกระบวนวิชา 556311 การพยาบาลจิตเวช 1 เป็นผู้ออกข้อสอบ

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงความสนใจ กระตือรือร้น รับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษายาบาลศาสตร์ ซึ่งประเมินโดยแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบวัดของคุณศรีสุภาภรณ์ บินทาประสิทธิ์ ที่ได้ดัดแปลงจากแบบวัดของนรินทร์ บุญชู (2532) ซึ่งดัดแปลงจากแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning Readiness Scale: SDLRS) ของ กุกลีเอลมีโน(Guglielmino,1977) จำนวน 58 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ด้าน คือ 1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (openness to learning opportunities) 2) อคติในทัศนคติในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (self concept as an effective learner) 3) การริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ (initiative and independence in learning) 4) ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง (informed acceptance of responsibility for one's own learning) 5) ความรักในการเรียน (love of learning) 6) ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) 7) การมองอนาคตในแง่ดี (positive orientation to the future) และ 8) ความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานด้านการศึกษาและทักษะการแก้ปัญหา (ability to use basic study skill and problem-solving skill)

ความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง ความรู้สึกทางบวกที่นักศึกษายาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มีต่อการเรียนรู้ของตนเอง และทำให้มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ในกระบวนการวิชาการพยาบาลจิตเวช 1 ซึ่งประเมินได้โดยแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและจากแนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจในงานของ เฮอซเบิร์ก(Herzberg อ้างใน สายชล กองอ่อน,2537) ในส่วนของปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจเป็นหลัก มีข้อคำถาม จำนวน 46 ประมวลด้วย 6 ด้าน คือ 1) ความสำเร็จ (achievement) 2) การได้รับการยกย่องยอมรับ (recognition) 3) ความรับผิดชอบ (responsibility) 4) ลักษณะงาน (work itself) 5) โอกาสก้าวหน้า (opportunity) 6) สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน (interpersonal relation)

นักศึกษายาบาล หมายถึง นักศึกษายาบาล ชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนในกระบวนการวิชาการพยาบาลจิตเวช 1 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2546 และมีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง